

Suomen Kuntaliitto
PL 200
00101 Helsinki

YLEISTEN KIRJASTOJEN ERÄIDEN ASIAKIRJATIETOJEN PYSYVÄ SÄILYTYS JA SÄILYTYSMUOTO

Arkistolaitos on antanut 20.8.2004 (KA 188/43/04) kuntaorganisaatioita koskevan seurantapäätöksen *Pysyvästi säilytettävät kunnalliset sivistystoimen asiakirjat*. Päätös sisältää kunnallisen kirjastotoimen (yleisten kirjastojen) pysyvästi säilytettävät asiakirjat ja niiden säilytysmuodot. Kuntakirjastot ovat pitäneet seurantapäätöstä osin vaikeasti sovellettavana nykykirjastojen toimintakäytäntöihin. Erityisesti kirjastot ovat kiinnittäneet huomion seurantapäätöksessä mainittujen kirjastoaineiston *hankinta- ja kartuntaluetteloiden (kirjat, lehdet, av-aineisto)* pysyvän säilyttämisen tarpeellisuuteen sekä säilytysmuotoon. Seurantapäätöksessä mainittu *Kirjastossa säilytettävien kokoelmien luettelot tai vastaavat rekisterit (mm. sukututkimusaineistot, kirjailijoiden käsikirjoitukset, kotiseutuarkistoaineistot jne.)* on aiheuttanut myös käytännön soveltamisongelmia.

Yleisten kirjastojen neuvosto on useiden maakuntakirjastojen toivomuksesta antanut asiasta kannanoton 10.12.2012 arkistolaitoksen seurantakollegiolla. Kannanotossaan neuvosto ilmoitti, että yleisten kirjastojen uutuus- ja hankintalistat eivät ole informaatioarvonsa puolesta pysyvästi säilytettäviä dokumentteja, ainakaan paperi- tai mikrofilmimuodossa. Vähintään tulee sallia sähköiset säilytysmuodot. Erityiskokoelmien viitetietojen (seurantapäätöksessä *kirjastossa säilytettävien kokoelmien luettelot tai vastaavat rekisterit*) pysyvään säilyttämiseen neuvosto ei ottanut kantaa, mutta totesi erityiskokoelmien olevan yleisissä kirjastoissa harvinaisia ja ne pystytään tunnistamaan yleensä sähköisissä luetteloissa/tietokannoissa asianan tai muun systemaattisen tunnisteen avulla. Maakuntakokoelmat tai tietyn maan/kielialueen kirjallisuuteen keskittyvät kokoelmat ovat neuvoston mukaan olennaisin erityiskokoelmatyyppi, joka kirjastoista löytyy.

Arkistolaitoksen päätös

Arkistolaitos ilmoittaa arkistolain (831/1994) 8 §:n nojalla muuttavansa 20.8.2004 (KA 188/43/04) antamaansa seurantapäätöstä (*Pysyvästi säilytettävät kunnalliset sivistystoimen asiakirjat*) siltä osin, kun on kyse kirjastotoimen asiakirjatiedoista, seuraavasti:

Kirjastojen aineistojen hankintatiedot (hankinta- ja uutuusluettelot) voidaan säilyttää pysyvästi myös sähköisessä muodossa paperi- ja mikrofilmimuodon sijasta.

Kirjastojen erityiskokoelmien aineistojen viitetiedot voidaan säilyttää pysyvästi myös sähköisessä muodossa paperimuodon sijasta.

Kirjastoautojen ajoreittiluettelot ja -kartat ovat määräajan säilytettäviä.

Nyt annettavaa arkistolaitoksen seulontapäätöstä voidaan noudattaa takautuvasti 1.1.2002 alkaen.

Kirjastojen tulee säilyttää tietokanta- ja rekisteritiedot XML-muodossa ja asiakirjat PDF- tai CSV-muotoisina. Kansallisarkisto neuvoo ja ohjeistaa kirjastoja asiakirjatietojen sähköiseen säilyttämiseen liittyvissä kysymyksissä.

Kirjastojen on huolehdittava sähköisinä säilytettävien tietojensa hyvän tiedonhallintatavan mukaisesta turvaamisesta ja tietojen käytettävyydestä sekä luotettavuuden ja todistusvoimaisuuden varmistamisesta myös tulevaisuudessa siten kuin laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) ja asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (12.11.1999/1030) edellyttävät.

Pääjohtajan sijainen
Arkistoneuvos Jaana Kilkki

Tutkimusjohtaja Päivi Happonen

TIEDOKSI

Yleisten kirjastojen neuvosto

HMA Heli Niromaa
JoMA Jorma Puumalainen, Hanna Kiiski
JyMA Päivi Rossi
MMA Eino Parviainen, Pentti Hiltunen
OMA Tuula Leskelä
TMA Päivi Niemelä, Marita Vallenius
VMA Johan Enkvist, Arja Rantanen